

PRIMER PRAKSE IZ SLOVENIJE

MILAN ROGELJ,
OSNOVNA ŠOLA JAKOBA ALJAŽA KRANJ

milan.rogelj@guest.arnes.si

Vključevanje učencev iz drugih držav na OŠ Jakoba Aljaža Kranj

“ Razmišljala sem: Kaj če bi v naš razred prišel Francoz? Vse punce bi se vrtele okoli njega. Nauči me to besedo, nauči me tisto besedo. Pa ta r, ki ga izgovarjajo. *Bonjour* in tako dalje. Bistvo – popolnoma zatrapane punce. Kaj pa če bi v naš razred prišel Albanec? Prvič, ko bi spregovoril, bi se mu vsi smejali, ga gledali postrani in opravljali. Bog ne daj, da bi se naučili kakšne albanske besede.”

Maja Jakobčič, 7. a, OŠ Jakoba Aljaža Kranj, 2011, prispevek za natečaj Demokracija v letu 2030.

Vključevanje učencev iz drugih držav na OŠ Jakoba Aljaža

Na proslavi ob našem prazniku, dnevu samostojnosti in enotnosti, so učenci prebrali našo Zdravljico v slovenščini in še v 9-ih jezikih.

Zdravljica_9jezikov.mp4

Misli

Niso problem otroci, otroci so neobremenjeni in se družijo z vrstniki s celega sveta, problem smo mi, odrasli.

Učitelj naj uči in vzgaja s srcem in z razumom, ko pa sprejema učence priseljence, pa mora biti tudi svetovljan.

Vsak otrok je dragocen, tisti, ki je odličnjak, tisti, ki je učno manj uspešen, lepo vzgojen, manj lepo vzgojen, slovenski otrok, otrok, priseljen iz druge države ...

Ključno pa je, da naj bo otrok uspešen, naj spoštuje slovenski jezik in naj ga v šoli tudi govori. Naš jezik in kulturo pa bo spoštoval, če bo tudi on spoštovan, če bo spoštovan njegov jezik in kultura.

Slovenska šola je pri vključevanju otrok priseljencev izjemno uspešna

Odstotek učencev, priseljenih iz drugih držav

Odstotek učencev, ki niso rojeni v Sloveniji in obiskujejo našo šolo, se stalno spreminja. Ko je leta 2011 delegacija s Kosova obiskala našo šolo, smo ugotovili, da imamo 43 učencev s Kosova. To je predstavljalo 13 % otrok. Imamo pa tudi učence iz Moldavije, Italije, Bolgarije, Makedonije, Bosne, Srbije, Hrvaške, Rusije ... Vseh učencev, ki so prišli zadnja leta iz drugih držav, je 28 %. Učencev, ki nimajo slovenskega državljanstva, je 70, oz. 18,5 %.

Vpis otroka je za starše izjemno zahteven

- Ob vpisu je potrebno vzpostaviti komunikacijo tudi s starši, ki ne znajo slovenskega jezika. Če ne poznamo jezika, poprosimo enega od učencev, da prevaja. Običajno pa že sami starši pripeljejo nekoga od znancev, ki prevaja in pomaga pri vseh postopkih.
- Starši morajo kupiti delovne zvezke, oditi v knjižnico po učbenike, izpolniti naročilo na šolsko prehrano, si zagotoviti subvencionirano prehrano, prinesiti prevedeno spričevalo.
- Pred vključitvijo otroka v razred morajo peljati svojega otroka na zdravniški pregled.
- Predstavimo program šole, urnik, prostore šole, spletno stran, program eAsistent, itd.
- ponudimo učno ter finančno pomoč.
- Obiskovali naj bi govorilne ure, pomagali učencu pri domačem učenju.
- Razredniki poizkušajo pridobiti starše za sodelovanje in obisk govorilnih ur.

Šola nudi zelo veliko

- Učence v razredu pripravimo na sprejem novega učenca. Nekateri sošolce prosimo, da mu še posebej pomagajo in sprejmejo v svojo družbo. Taki učenci so otrokovi zaupniki in mu pomagajo spoznavati šolo. Učenec v razredu sedi v bližini učitelja, ki mu stalno pomaga.
- Učencem pomagajo tudi starejši učenci prostovoljci (veliko je takih učencev, ki so pred leti prišli iz druge države), ki jim predstavijo lastne izkušnje in jih učijo slovenskega jezika. Imenujemo jih tutorji.
- Učence takoj vključimo v različne oblike učne pomoči. Nekateri učenci nekaj dni obiskujejo tečaj slovenskega jezika pri svetovalni delavki, učiteljici za učenje slovenščine ali učiteljici za učno pomoč, ki je zaposlena prek javnih del.
- Na konferenci določimo prilagojene oblike ocenjevanja.
- Učence takoj vključimo v podaljšano bivanje in kmalu v interesne dejavnosti.
- Učenci so deležni različnih oblik finančne pomoči (če je potrebno, šola sama zagotovi delovne zvezke, nekaj učencev ima brezplačno prehrano, dokler starši ne uredijo subvencij, pomaga Šolski sklad, Fundacija za pomoč učencem, organizacije, kot so Petka za nasmeh, Podari malico...

Ravnatelj ima pomembno vlogo

- To mora biti za ravnatelja in svetovalno delavko, ki prva vzpostavi stik s starši, poseben izziv. Če ne poznamo jezika, poprosimo enega od učencev, da prevaja. Običajno pa že sami starši pripeljejo nekoga od znancev, ki prevaja in pomaga pri vseh postopkih. Kot ravnatelj se vedno z vsakim staršem sprehodim po šoli in predstavim šolo. Pravzaprav skoraj vse pomembne prostore (razred z bodočimi sošolci, nekaj učilnic, knjižnico, računalniško učilnico, kuhinjo, garderobe, telovadnico, bazen). Ob takem sprehodu staršem tudi predstavim program in seveda razrednika. Staršem poizkušam na čim bolj prijazen način približati šolo.
- Na novo vpisanega učenca in starše že ob vpisu pozdravim, še posebej učenca v razredu, ko pride prvi šolski dan na našo šolo.

V kateri razred vpisati otroka?

- Postavi se tudi vprašanje, v kateri razred vpisati otroka. Ali v generacijo, v katero po letniku rojstva spada, ali med leto mlajše. Pred leti smo učence s Kosova večinoma vpisali med mlajše. To se je izkazalo kot dobro za učence. Učenci so lažje učno napredovali. Danes pa glede na navodila (vključitev v generacijo, v katero po letniku spada) in na osnovi pogovorov s starši iščemo najboljšo rešitev. Nekateri učenci imajo dobro znanje, učenci, ki prihajajo npr. s Kosova, pa v spričevalu dobre ocene, a šibko znanje. Veliko teh otrok tudi v naslednjih letih težko doseže minimalne standarde znanja.

Učiteljski zbor stalno išče rešitve

- Na šoli je poseben odnos zaposlenih do teh otrok. Menim, da naši zaposleni zelo strokovno in čustveno pristopajo. Imamo veliko izkušenj in marsikdaj moramo biti prav inovativni. Smo ena tistih šol, ki je že leta 2007 opozorila, da moramo najti rešitev za ocenjevanje teh otrok. Trdili smo, da je nestrokovno in neetično, da mora imeti učenec, ki ne zna slovenskega jezika, enako število ocen pri predmetu, kot tisti, ki zna in da se mora udeležiti preverjanja iz nacionalnega preverjanja znanja. Nekaj let smo tudi večino naših pedagoških konferenc posvetili izobraževanju s tega področja (Bečaj, Dražumerič ...) in iskali svoje lastne poti. Še danes iščemo rešitve in zagotovo je še marsikaj, kar bi lahko postorili bolje.

Za otroka je to velik preskok

Primer

- Učenka s Kosova, ki je stara 8 let, ne zna plavati, pa tudi ne govori slovensko. Na šoli pa imamo svoj šolski bazen. Lahko se zgodi, da bo že čez teden dni v kopalkah in plavala v bazenu. Že čez leto (npr. v 3. razredu) bo imela šolo v naravi v Planici s tridnevnim tečajem teka na smučeh, v četrtem razredu šolo v naravi na Pokljuki s tečajem smučanja, v petem razredu pa šolo v naravi v Savudriji s tečajem plavanja. Vse to bo učenka nevede sprejela, se prilagodila, veliko napredovala in vse to bodo sprejeli starši. Tudi starši bodo (včasih skupaj s šolo) poiskali sredstva za plačilo tega programa. Gre za veliko spremembo tako za otroka, kot za starše.
- Na šoli smo zelo uspešni pri vključevanju otrok v šole v naravi. Udeležijo se jih vsi učenci, ki to želijo. Vedno zagotovimo sredstva za plačilo udeležbe.

So pa seveda tudi težave

- So pa seveda tudi težave. Pa ne z disciplino. Ti otroci so večinoma lepo vzgojeni. Težave pa imamo z znanjem teh otrok.
- Vsi vemo, da če starši ne sodelujejo pri domačem učenju, marsikateri učenec v nižjih razredih ne zmore niti za dvojko.
- Očetje so večinoma cele dneve na gradbiščih, zato težko sodelujejo s šolo.
- Mame pa ne znajo slovenskega jezika (predvsem tiste s Kosova).
- Zato mora šola veliko več postoriti, da je učenec lahko uspešen.

Učenje slovenskega jezika

Šola nudi:

- ure za učenje slovenščine, ki jih financira MIZŠ,
- dopolnilni pouk,
- učno in vzgojno pomoč tima svetovalnih delavk, socialna pedagoginja pa je zaposlena za polovični delovni čas za delo z učenci priseljenci,
- učno pomoč učiteljice, ki dela preko javnih del,
- dodatne ure v razredih, kjer je veliko takih učencev; te ure financira šola sama,
- dodatno strokovno pomoč za učence, ki imajo odločbo o DSP,
- pomoč sošolcev – tutorjev pri učenju in vključevanju v šolsko delo,
- prilagojeno ocenjevanje; na konferenci sklenemo, da učenca določeno obdobje ne ocenjujemo.

Kljub trudu in vsej pomoči nekateri učenci ponavljajo razred. Ob tem se nam vedno odpira veliko strokovnih vprašanj.

Izkušnje pri učenju slovenskega jezika

Največ učencev je priseljenih s Kosova, zato smo njim posvečali posebno pozornost. Preizkusili smo več načinov učenja.

- V šolskem letu 2005/06 smo najeli učitelja, ki prihaja s Kosova in sedaj prebiva v Sloveniji. Pri učenju je uporabljal albanske in slovenske besede, oz. večino razlage opravljal v albanščini.
- V šolskem letu 2006/07 je naša učiteljica razrednega pouka pripravila poseben program za učenje slovenščine in ga izvajala naslednji dve leti. Izkazalo se je, da je kot razredna učiteljica to opravila zelo uspešno, saj je bila realna pri postavljanju ciljev in se je posvetila zgolj osnovnemu znanju.

Izkušnje pri učenju slovenskega jezika

- V šolskih letih 2009/10 in 2010/11 smo skupaj s Filozofsko fakulteto (Center za slovenščino kot drugi tuji jezik) že na začetku šolskega leta pripravili štirinajstdnevni tečaj za učence, ki so na novo vpisani ali so šele eno leto v Sloveniji, v šolskem letu 2009/10 pa tudi za starše. Na OŠ Jakoba Aljaža je bilo vključenih okoli 90 učencev iz šol iz kranjske občine, ki so obiskovali 1. do 5. razred, na OŠ Matije Čopa pa okoli 70 učencev, ki so obiskovali 6. do 9. razred. Tečaj so vodili strokovnjaki s fakultete, mi pa smo jim svetovali in seveda nudili prostore in prehrano za učence. Tečaj je potekal vsak dan med 8. in 13. uro. Na osnovi izkušenj so na FF izdelali poseben didaktični material in naredili zbornik pisnih izdelkov učencev.

Izkušnje pri učenju slovenskega jezika

- V šolskih letih 2013/14 in 2014/15 smo sodelovali kot partnerska šola OŠ Matije Čopa v projektu Razvijamo medkulturnost kot novo obliko sobivanja. Učiteljica je prihajala vsak teden na šolo in učence poučevala slovenščino.
- Leta 2014 pa smo s pomočjo programa Dvig socialnega in kulturnega potenciala v lokalnih skupnostih, ki se je izvajal preko šole za ravnatelje, začeli vključevati starejše učence (pred leti priseljene v našo državo) v pomoč pri učenju slovenskega jezika. Starejši učenci to počnejo z velikim veseljem.
- Od šolskega leta 2015/16 nadaljujemo z učenjem slovenščine z našimi učitelji.